Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

13. března 2025*

„Řízení o předběžné otázce – Podpory poskytované státy – Pojem ‚podpora‘ – Vnitrostátní právní úprava, která stanoví poskytnutí opatření ve prospěch podniků působících v odvětví slévárenství oceli v případě částečného nebo úplného uzavření jejich výrobních závodů – Finanční příspěvek – Výhoda“

Ve spojených věcech C-746/23 a C-747/23,

jejichž předmětem jsou dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie) ze dne 29. listopadu 2023, došlými Soudnímu dvoru dne 5. prosince 2023, v řízeních

Cividale SpA,

Flag Srl (C-746/23),

Duferco Italia Holding SpA,

Duferco Sertubi SpA (C-747/23)

proti

Ministero dello Sviluppo economico,

Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico,

Dipartimento per lo Sviluppo e la Coesione economica del Ministero dello Sviluppo economico,

Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico-Divisione X,

za účasti:

Fonderia di Torbole SpA,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

* Jednací jazyk: italština.

ve složení: C. Lycourgos, předseda senátu, S. Rodin (zpravodaj), N. Piçarra, O. Spineanu-Matei a N. Fenger, soudci,

generální advokát: A. Rantos,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za Cividale SpA a Flag Srl: S. Grassani a S. Mendolia, avvocati,

– za Duferco Italia Holding SpA a Duferco Sertubi SpA: S. Grassani a S. Mendolia, avvocati,

– za italskou vládu: G. Palmieri, jako zmocněnkyně, ve spolupráci s: S. Fiorentino, avvocato dello Stato,

– za Evropskou komisi: D. Recchia a B. Stromsky, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu článků 107 a 108 SFEU, jakož i nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [89 ES] (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339).

2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci dvou sporů mezi společnostmi Cividale SpA a Flag Srl ve věci C-746/23, jakož i mezi společnostmi Duferco Italia Holding SpA a Duferco Sertubi SpA ve věci C-747/23, na jedné straně a Ministero dello Sviluppo economico (ministerstvo pro hospodářský rozvoj, Itálie) (dále jen „MISE“), Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico (generální ředitelství ministerstva pro hospodářský rozvoj pro podporu podnikání, Itálie), Dipartimento per lo Sviluppo e la Coesione economica del Ministero dello Sviluppo economico (odbor rozvoje a hospodářské soudržnosti ministerstva pro hospodářský rozvoj, Itálie) a Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico-Divisione X (generální ředitelství ministerstva pro hospodářský rozvoj pro podporu podnikání – oddělení X, Itálie), na druhé straně, ve věci legality rozhodnutí, kterými MISE povolilo ve prospěch společností Flag a Duferco Sertubi vyplacení finančních příspěvků na jejich účast v programu racionalizace ve slévárenském odvětví v nižší částce, než byla dříve a předběžně stanovena.

Právní rámec

Unijní právo

3 Nařízení č. 659/1999 bylo nahrazeno nařízením Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 [SFEU] (Úř. věst. 2015, L 248, s. 9). Vzhledem k době rozhodné z hlediska skutkového základu sporů v původních řízeních se však na tyto spory nadále použijí ustanovení nařízení č. 659/1999.

4 Článek 2 nařízení č. 659/1999 zněl takto:

„1 S výhradou odlišné úpravy v nařízeních vydaných na základě článku [89 ES] nebo jiných příslušných ustanovení této smlouvy, musí dotyčný členský stát oznámit Komisi [Evropských společenství] s dostatečným časovým předstihem všechny plány na poskytnutí nové podpory. Komise bezodkladně uvědomí dotyčný členský stát o obdržení oznámení.

2. V oznámení poskytne dotyčný členský stát všechny nezbytné informace, aby Komisi umožnil přijmout rozhodnutí podle článků 4 a 7 (dále jen ‚úplné oznámení‘).“

5 Článek 3 tohoto nařízení stanovil:

„Podpora oznamovaná podle čl. 2 odst. 1 nesmí být uskutečněna dříve, než Komise přijme nebo se bude mít za to, že přijala, rozhodnutí schvalující tuto podporu.“

6 Článek 8 odst. 1 uvedeného nařízení zněl takto:

„Dotyčný členský stát může vzít zpět oznámení ve smyslu článku 2 v přiměřené době před rozhodnutím Komise podle článků 4 až 7.“

Italské právo

Zákon č. 273/2002

7 Článek 12 legge n. 273 – Misure per favorire l’iniziativa privata e lo sviluppo della concorrenza (zákon č. 273 o opatřeních na podporu soukromých iniciativ a rozvoje hospodářské soutěže) ze dne 12. prosince 2002 (GURI č. 293, ze dne 14. prosince 2002, běžný doplněk č. 230), ve znění použitelném na spory v původních řízeních (dále jen „zákon č. 273/2002“), v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Pro účely provádění programu racionalizace v odvětví slévárenství železa a oceli se povolují rozpočtové prostředky ve výši 11 900 000 eur pro rok 2002 a 13 500 000 eur pro každý rok 2003 a 2004.

2. Cílem programu uvedeného v odstavci 1 je v souladu s pravidly Společenství v oblasti státních podpor sledovat tyto cíle:

a) podporovat lepší kvalifikaci výroby, a to i prostřednictvím reorganizace výrobní kapacity a rozvoje podmínek příznivých pro její koncentraci v podnicích s vyšší úrovní konkurenceschopnosti;

[…]“

Ministerská vyhláška č. 73/2004

8 Článek 2 decreto n. 73 – Regolamento recante norme di attuazione dell’articolo 12 della legge 12 dicembre 2002, n. 273, concernente il sostegno del programma nazionale di razionalizzazione del comparto delle fonderie di ghisa e di acciaio (ministerská vyhláška č. 73, kterou se provádí článek 12 zákona č. 273/2002 o podpoře národního programu racionalizace odvětví slévárenství železa a oceli) ze dne 13. ledna 2004 (GURI č. 69 ze dne 23. března 2004), ve znění použitelném na spory v původních řízeních (dále jen „ministerská vyhláška č. 73/2004“), stanoví:

„1. Za účelem reorganizace odvětví [slévárenství železa a oceli] se v důsledku nadbytečné kapacity výrobního systému podporují programy fyzické likvidace zařízení a strojů, které tvoří výrobní cyklus, což vede k uzavření výrobního závodu. […]

2. Míra příspěvku se vztahuje k vyšší z obou hodnot stanovených ve sdělení EU C (2002) 315 ze dne 7. března 2002: „marže příspěvku při fixních nákladech“ – ‚zůstatková hodnota zařízení určených k sešrotování‘, a činí:

a) 100 % v případě snížení výrobní kapacity v důsledku fúze společností nebo dohod mezi slévárenskými společnostmi, které mimo jiné upravují vhodné řešení problémů se zaměstnaností. Slévárna, která přebírá ukončenou výrobu, musí zejména prokázat, že v průměru za poslední tři schválené rozvahy dosáhla kladných hodnot rentability tržeb [(return on sales) (rendement des ventes)]. Certifikaci musí provádět auditorská společnost. Znaleckým posudkem technického experta v odvětví musí být rovněž prokázáno, že s vlastními zařízeními je možné provádět výrobu slévárny, která ukončila činnost;

b) 60 % její maximální částky v případě pouhého snížení výrobní kapacity.

3. Tyto hodnoty jsou určeny takto:

[…]

b) zůstatková účetní hodnota zařízení, které má být vyřazeno, po odečtení odpisů provedených k 31. prosinci 2002.

[…]

5. Podniky žádající o příspěvek jsou rovněž povinny:

a) překlasifikovat své rozvahy auditorskými společnostmi v souladu se schématem uvedeným v příloze D;

b) zajistit v programech likvidace zařízení odpovídající řešení problémů zaměstnanosti, které z toho vyplývají;

c) provést likvidaci zařízení, na něž se vztahují pobídky, do jednoho roku od zveřejnění této vyhlášky v *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* (Úřední věstník Italské republiky);

d) za účelem využití 100 % příspěvku předložit podepsanou smlouvu se společností schopnou provádět ukončenou výrobu, ve které jsou uvedeny požadavky stanovené v odst. 2 písm. a) tohoto článku.

6. Zničení výrobních zařízení spočívá v rozřezání částí zařízení uvedených v příloze C. Náklady na tyto operace se odečítají od výnosů z prodeje šrotu.

[…]

8. Výtěžek získaný podniky, které žádají o příspěvek, z prodeje šrotu, po odečtení nákladů vzniklých v souvislosti s rozřezáním plamenem a demontáží zařízení, se odvede do příjmů státního rozpočtu, a to v každém případě po obdržení celého příspěvku příslušejícího za sešrotování zařízení. […]“

9 Článek 9 této ministerské vyhlášky stanoví:

„1. Společnosti, které jsou příjemci příspěvků, nesmějí během pěti let následujících po datu vyplacení příspěvků obnovit zrušenou výrobní kapacitu.

2. V případě nedodržení ustanovení odstavce 1 ztrácejí dotyčné podniky nárok na příspěvky v rozsahu obnovené výrobní kapacity s následnou povinností vrátit odpovídající příspěvek včetně zákonných úroků a přecenění.

3. V případě nedodržení mezipodnikové dohody uvedené v čl. 2 odst. 2 písm. a) této vyhlášky ztrácí dotyčný podnik nárok na vyšší příspěvek.

4. Podle platných právních předpisů se ustanovení předchozích odstavců vztahují na mateřské společnosti, dceřiné společnosti nebo jinak přidružené společnosti společností, které přijímají tyto příspěvky.

[…]“

Ministerská vyhláška ze dne 6. února 2006

10 Článek 2 decreto – Definizione dei criteri applicativi del regolamento attuativo 13 gennaio 2004, n. 73, per l’attribuzione dei benefici previsti in favore del comparto delle fonderie di ghisa e di acciaio, previsto dall’articolo 12 della legge 12 dicembre 2002, n. 273 (vyhláška o vymezení kritérií pro použití ministerské vyhlášky č. 73/2004 pro poskytování výhod stanovených ve prospěch odvětví slévárenství železa a oceli podle článku 12 zákona č. 273/2002), ze dne 6. února 2006 (GURI č. 36 ze dne 13. února 2006), ve znění použitelném na spory v původních řízeních (dále jen „ministerská vyhláška ze dne 6. února 2006“), stanoví:

„Náhrada uvedená v článku 1 se vyplácí po výmazu podniku z obchodního rejstříku podle článku 2495 codice civile (občanský zákoník) nebo v případě podniků sestávajících z více než jednoho odvětví činnosti po převodu slévárenského odvětví činnosti na jiný nově založený podnik, který po dokončení operací a formalit pro fyzickou likvidaci zařízení ukončí činnost. V žádném případě nelze vyplatit náhradu, pokud nejsou zařízení zničena do jednoho roku od zveřejnění vyhlášky v *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* (Úřední věstník Italské republiky).“

Spory v původních řízeních a předběžné otázky

Věc C-746/23

11 Flag, společnost působící v odvětví slévárenství železa a oceli a jejímž stoprocentním vlastníkem je společnost Cividale, vlastnila slévárnu v Marconu (Itálie) sestávající ze dvou samostatných výrobních jednotek.

12 Poté, co společnost Flag uzavřela se společností Cividale dohodu, která zahrnovala řešení problémů se zaměstnaností, podala dne 18. června 2004 u MISE žádost o finanční příspěvek poskytovaný italskými orgány na fyzické zničení jedné z jejích výrobních jednotek na základě ustanovení čl. 12 odst. 2 písm. a) zákona č. 273/2000 ve spojení s čl. 2 odst. 2 písm. a) ministerské vyhlášky č. 73/2004.

13 Ve sdělení ze dne 14. září 2006 MISE po ukončení šetření, jehož cílem bylo určit hodnotu zařízení, které má být sešrotováno, předběžně stanovilo finanční příspěvek, který měl být vyplacen společnosti Flag, na přibližně 1 645 000 eur. Vyplacení tohoto finančního příspěvku bylo podmíněno jednak ověřením fyzického zničení tohoto zařízení ministerskou komisí *ad hoc*, a jednak převodem dotyčného odvětví činnosti na jinou společnost založenou výlučně k zajištění tohoto zničení.

14 Smlouvou ze dne 28. prosince 2006 převedla společnost Flag toto odvětví činnosti na společnost Flag Fonderia Acciaio Marcon Srl, která byla založena za účelem fyzického zničení uvedeného zařízení, prodeje šrotu vzniklého tímto zničením a odvodu výtěžku z tohoto prodeje do státního rozpočtu. Posledně uvedená společnost poté vstoupila do likvidace a byla vymazána z obchodního rejstříku.

15 Rozhodnutím svého ředitele ze dne 17. dubna 2009 Direzione generale per la politica industriale e la competitività del Ministero dello Sviluppo economico (generální ředitelství MISE pro průmyslovou politiku a konkurenceschopnost, Itálie) potvrdilo, že výše finančního příspěvku, který má být vyplacen společnosti Flag, musí být určena v souladu s kritérii stanovenými v čl. 2 odst. 2 a 3 ministerské vyhlášky č. 73/2004.

16 Rozhodnutím ze dne 29. května 2013 však MISE na základě unijní právní úpravy týkající se státních podpor „*de minimis*“ povolila pouze vyplacení částky 200 000 eur společnosti Flag.

17 Společnosti Cividale a Flag podaly proti tomuto rozhodnutí žalobu, v níž se dovolávaly zejména porušení článků 107 a 108 SFEU, jakož i nařízení č. 659/1999. Podle těchto dvou společností není finanční příspěvek dotčený v původních řízeních státní podporou, ale pouhou náhradou, která nepřináší žádnou hospodářskou výhodu.

18 Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (regionální správní soud pro Benátsko, Itálie) tuto žalobu zamítl z důvodu, že původně stanovený finanční příspěvek nemohl být poskytnut, pokud nebyl předem oznámen Komisi v souladu s článkem 108 SFEU.

19 Tento soud uvedl, že MISE se dne 24. září 2003 „pokusilo“ oznámit Komisi program racionalizace stanovený zákonem č. 273/2002 a ministerskou vyhlášku č. 73/2004 jako záměr podpory v souladu s postupy stanovenými nařízením č. 659/1999. Od tohoto oznámení však bylo upuštěno na základě sdělení Komise ze dne 21. listopadu 2003, v němž byly požadovány doplňující informace.

Výměna informací s Komisí vedla MISE k závěru, že rozhodnutí o slučitelnosti tohoto programu s unijní právní úpravou v oblasti státních podpor by bylo v každém případě záporné. Z tohoto důvodu MISE nepokračovalo v oznamovacím postupu.

20 Společnosti Cividale a Flag podaly proti rozsudku Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (regionální správní soud pro Benátsko) odvolání ke Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie), která je předkládajícím soudem. Tvrdí zejména, že finanční příspěvek dotčený v původních řízeních nelze kvalifikovat jako státní podporu, jelikož neposkytuje žádnou významnou výhodu a nemůže ovlivnit obchod mezi členskými státy ani narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu, čímž nenaplňuje podmínky stanovené v článku 107 SFEU. Na podporu této argumentace nejprve uvádějí, že vyplacení tohoto finančního příspěvku je podmíněno definitivním zničením dotyčných výrobních zařízení a ukončením činnosti subjektu, který je jejich vlastníkem. Uvedený finanční příspěvek pak představuje pouhou náhradu za ztrátu výrobní kapacity tohoto subjektu. Konečně výše tohoto finančního příspěvku určená v souladu s kritérii pro výpočet definovanými v ministerských vyhláškách č. 73/2004 a ze dne 6. února 2006 je výrazně nižší než hodnota zničeného zařízení v poměru k jeho výrobní kapacitě.

21 Předkládající soud si klade otázku, zda finanční příspěvek dotčený v původních řízeních musí být považován za státní podporu ve smyslu unijního práva. Má za to, že je obtížné určit, jakou hospodářskou výhodu získává podnik, který je příjemcem takového finančního příspěvku, a to tím spíše, pokud jako v projednávaném případě tento příspěvek neodpovídá tržní hodnotě zničeného zařízení a jeho schopnosti vytvářet příjmy.

22 Předkládající soud v tomto ohledu uvádí několik skutečností. Pojem „státní podpora“ ve smyslu unijního práva patrně předpokládá, že podnik, který je příjemcem podpory, nadále existuje. Takový finanční příspěvek, jako je příspěvek dotčený v původních řízeních, je přitom vyplácen jako protihodnota za fyzické zničení výrobních zařízení a současné ukončení činnosti nebo dotyčného odvětví činnosti podniku, který je vlastníkem těchto zařízení a příjemcem tohoto finančního příspěvku. Toto opatření má tedy formu opatření usnadňujícího ukončení činnosti tohoto podniku nebo jednoho z jeho odvětví činnosti.

23 Mimoto tento soud zdůrazňuje, že vnitrostátní právní předpisy brání tomu, aby byl uvedený finanční příspěvek vyplacen podniku, který se po uzavření dohody s podnikem, jenž provádí fyzické zničení dotyčných zařízení, zaváže převzít výrobní kapacitu a pracovníky. Kromě toho tyto právní předpisy stanoví, že subjekt, který je příjemcem takového finančního příspěvku, nemůže obnovit dotyčnou výrobní kapacitu po dobu pěti let po jeho vyplacení.

24 Uvedený soud rovněž uvádí, že výše finančního příspěvku dotčeného v původních řízeních se vypočítá v závislosti na účetní hodnotě dotyčných zařízení po odečtení již provedených odpisů, nebo – je-li vyšší – na aktualizované hodnotě marže příspěvku na návratnost těchto zařízení v letech 2000 až 2002. Za těchto podmínek tento finanční příspěvek, který je stanoven nikoli s ohledem na celkovou hodnotu investice a schopnost vytvářet příjmy, ale pouze s ohledem na jeden nebo druhý z těchto prvků, nepředstavuje hodnotu, kterou by výrobní zařízení mohlo mít po obchodování.

25 Naproti tomu dohody uzavřené s jiným podnikem za účelem pokračování výroby a zachování pracovních míst, které zakládají nárok na finanční příspěvek ve výši 100 % podle čl. 2 odst. 2 písm. a) ministerské vyhlášky č. 73/2004, umožňují přesměrovat zákazníky a obrat podniku, který provádí fyzické zničení, na jediný jiný podnik, který z toho má výhodu. Takové dohody, *a fortiori* pokud jsou spojeny se skutečnými fúzemi, by mohly představovat spojení podniků, která v zásadě

mohou ovlivnit hospodářskou soutěž. Právní předpisy týkající se racionalizace slévárenského odvětví však neobsahují žádné ustanovení, které by zachovávalo uplatňování vnitrostátní a unijní právní úpravy v oblasti spojování podniků. Podle předkládajícího soudu by tak tato právní úprava mohla vést k tomu, že i spojení významná pro Evropskou unii by zůstala bez povšimnutí.

26 Tento soud má konečně za to, že je možné odlišit opatření stanovené v čl. 2 odst. 2 písm. a) ministerské vyhlášky č. 73/2004 od opatření stanoveného v čl. 2 odst. 2 písm. b) této ministerské vyhlášky, jelikož posledně uvedené ustanovení stanoví finanční příspěvek ve výši 60 %. Posledně uvedené ustanovení totiž stanoví vyplacení finančního příspěvku omezeného na 60 % z jedné ze dvou hodnot uvedených v tomto čl. 2 odst. 2 ve prospěch podniku, který fyzicky zničí dotyčná zařízení a ukončí svou činnost, aniž by uzavřel dohodu s jiným subjektem za účelem pokračování ve výrobě a převzetí pracovníků, přičemž zákazníci, které tento podnik zanechal, jsou volně rozděleni mezi podniky v dotyčném odvětví.

Věc C-747/23

27 Duferco Sertubi požádala o účast na programu dotčeném v původním řízení, aniž uzavřela dohodu s jiným podnikem ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. a) ministerské vyhlášky č. 73/2004. Požádala tedy o finanční příspěvek ve výši 60 % podle čl. 2 odst. 2 písm. b) této ministerské vyhlášky. Kromě této okolnosti jsou skutkové okolnosti a odůvodnění uvedené v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-747/23 obdobné těm, které jsou uvedeny v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-746/23.

28 Za těchto podmínek se Consiglio di Stato (Státní rada) rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, které jsou ve věcech C-746/23 a C-747/23 formulovány totožně:

„1) Lze takové opatření, jako je opatření upravené vnitrostátními právními předpisy […], a zejména opatření stanovené v čl. 2 odst. 2 písm. a) ministerské vyhlášky č. 73/2004, považovat za ‚podporu' ve smyslu a pro účely článků 107 a 108 SFEU a nařízení [č. 659/1999]?

2) Lze takové opatření, jako je opatření upravené vnitrostátními právními předpisy […], a zejména opatření stanovené v čl. 2 odst. 2 písm. b) ministerské vyhlášky č. 73/2004, považovat za ‚podporu' ve smyslu a pro účely článků 107 a 108 SFEU a nařízení [č. 659/1999]?"

K předběžným otázkám

29 Podstatou obou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 107 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že finanční příspěvky stanovené v rámci programu racionalizace, jichž mohou využít podniky v odvětví slévárenství železa a oceli, buď ve výši 100 % účetní hodnoty výrobních zařízení vyřazených žádajícím podnikem po odečtení již provedených odpisů nebo aktualizované hodnoty marže příspěvku při fixních nákladech na návratnost těchto zařízení za období předcházející přijetí tohoto programu, je-li posledně uvedená hodnota vyšší, pokud je snížení výrobní kapacity spojeno se sloučením nebo dohodami mezi podniky tohoto odvětví, z nichž jedním je tento žádající podnik, zajišťujícími zejména vhodné řešení problémů se zaměstnaností, nebo ve výši 60 % z vyšší z těchto dvou hodnot v případě pouhého uzavření výrobních zařízení uvedeného žádajícího podniku, představují „státní podporu".

30 Úvodem je třeba konstatovat, že z předkládacího rozhodnutí ve věci C-747/23 jasně vyplývá, jak je uvedeno v bodě 27 tohoto rozsudku, že žádost společnosti Duferco Sertubi o finanční příspěvek dotčený v původním řízení v této věci byla podána na základě čl. 2 odst. 2 písm. b) ministerské vyhlášky č. 73/2004. Z toho vyplývá, že na rozdíl od toho, co tvrdí italská vláda, druhá předběžná otázka není hypotetická, a je tedy přípustná.

31 S tímto upřesněním je třeba připomenout, že oznamovací povinnost je jedním ze základních prvků systému kontroly zavedeného Smlouvou o FEU v oblasti státních podpor. V rámci tohoto systému je členským státům uložena povinnost oznámit Komisi každé opatření, které směřuje k poskytnutí nebo změně podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, a dále neprovádět takové opatření, v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU, dokud uvedený orgán Unie nepřijme konečné rozhodnutí týkající se tohoto opatření (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. listopadu 2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, bod 19 a citovaná judikatura, a ze dne 28. října 2021, Eco Fox a další, C-915/19 až C-917/19, EU:C:2021:887, bod 37 a citovaná judikatura).

32 Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr má pravomoc poskytnout vnitrostátním soudům veškeré prvky výkladu vztahující se k unijnímu právu, které jim umožní posoudit slučitelnost režimu nebo vnitrostátního opatření s unijním právem pro účely rozhodnutí ve věci, jež jim byla předložena, může těmto soudům poskytnout prvky výkladu, které jim umožní určit, zda určitý režim nebo určité vnitrostátní opatření může být považováno za „státní podporu“ ve smyslu unijního práva. Naproti tomu, pokud je třeba takovou kvalifikaci přijmout, posouzení slučitelnosti tohoto režimu nebo tohoto opatření s vnitřním trhem spadá do výlučné pravomoci Komise, jejíž činnost podléhá přezkumu unijním soudem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. března 2024, Fallimento Esperia a GSE, C-558/22, EU:C:2024:209, bod 60, jakož i citovaná judikatura).

33 Pro kvalifikaci vnitrostátního opatření jako „státní podpory“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU je vyžadováno, aby byly splněny všechny následující podmínky. Zaprvé se musí jednat o státní zásah nebo zásah ze státních prostředků. Zadruhé musí být tento zásah způsobilý ovlivnit obchod mezi členskými státy. Zatřetí musí selektivně zvýhodňovat svého příjemce. Začtvrté musí nebo může narušovat hospodářskou soutěž [rozsudek ze dne 19. září 2024, Spojené království a další v. Komise (Zdanění zisků ovládaných zahraničních společností), C-555/22 P, C-556/22 P a C-564/22 P, EU:C:2024:763, bod 91 a citovaná judikatura].

34 Ze žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že je třeba konkrétně zkoumat, zda finanční příspěvky dotčené ve věci v původních řízeních mohou představovat zvýhodnění pro jejich příjemce, které narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž a obchod mezi členskými státy, přičemž je třeba připomenout, že předkládající soud má plnou pravomoc přezkoumat, zda jsou splněny všechny podmínky uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku.

35 Zaprvé z bodu 33 tohoto rozsudku vyplývá, že se nevyžaduje, aby opatření podpory mělo skutečný dopad na obchod mezi členskými státy nebo aby vyvolávalo skutečné narušení hospodářské soutěže. Postačí, že opatření může tento obchod ovlivnit a narušit hospodářskou soutěž (rozsudek Fallimento Esperia a GSE, C-558/22, EU:C:2024:209, bod 64 a citovaná judikatura). Mimoto taková podmínka, aby státní zásah nebo zásah ze státních prostředků mohl ovlivnit obchod mezi členskými státy a narušoval nebo mohl narušit hospodářskou, je naplněna, pokud v době, kdy začala být podpora uskutečňována, existovala na relevantním trhu situace skutečné hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. ledna 2023, DOBELES HES,

C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, bod 51 a citovaná judikatura), aniž je nezbytné, aby se podniky-příjemci samy o sobě podílely na obchodu mezi členskými státy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. ledna 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, bod 67 a citovaná judikatura).

36 Konečně neexistuje práh nebo procentní podíl, při jejichž nedosažení lze mít za to, že obchod mezi členskými státy není ovlivněn. Poměrně malá výše podpory nebo poměrně malá velikost podniku, který je příjemcem podpory, *a priori* nevylučují možnost, že bude ovlivněn obchod mezi členskými státy (rozsudek ze dne 14. ledna 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, bod 68 a citovaná judikatura).

37 V projednávaném případě je nesporné, že odvětví slévárenství železa a oceli bylo v době provádění programu, který stanovil finanční příspěvky dotčené v původních řízeních, otevřené hospodářské soutěži a bylo předmětem přeshraničního obchodu.

38 To znamená, že ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, s výhradou ověření předkládajícím soudem vyplývá, že vyplacení finančních příspěvků dotčených v původních řízeních mohlo ovlivnit obchod mezi členskými státy a hospodářskou soutěž.

39 Zadruhé ze žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že předkládající soud si klade otázku, zda finanční příspěvky dotčené v původních řízeních představují výhodu vzhledem k tomu, že jsou spojeny se snížením, či dokonce ukončením výrobní kapacity podniků, které jsou příjemci podpory, a neodpovídají hodnotě, kterou by výrobní zařízení, jež mají být zničena, mohla mít po obchodování.

40 V tomto ohledu je třeba připomenout, že každé státní opatření, které bez ohledu na svou formu a cíle může přímo nebo nepřímo zvýhodňovat jeden nebo několik podniků, nebo které jim poskytuje výhodu, kterou by za běžných tržních podmínek nemohly získat, představuje výhodu ve smyslu judikatury připomenuté v bodě 33 tohoto rozsudku (rozsudek ze dne 17. listopadu 2022, Volotea a easyJet v. Komise, C-331/20 P a C-343/20 P, EU:C:2022:886, bod 107 a citovaná judikatura).

41 Poskytnutými výhodami tedy mohou být pozitivní plnění, jako jsou dotace, ale rovněž různé formy zásahů, které snižují náklady, jež obvykle zatěžují rozpočet podniku (rozsudek ze dne 27. ledna 2022, Sātiņi-S, C-238/20, EU:C:2022:57, bod 42 a citovaná judikatura).

42 Naproti tomu pojem „podpora“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU nemůže zahrnovat opatření poskytnuté podniku ze státních prostředků, pokud by tento podnik mohl získat tutéž výhodu za okolností odpovídajících obvyklým podmínkám na trhu. Podmínky, za kterých byla taková výhoda poskytnuta, se v zásadě posuzují na základě zásady soukromého hospodářského subjektu, ledaže není nijak možné porovnat chování státu, o které se jedná v daném případě, s chováním soukromého hospodářského subjektu, protože toto chování je neoddělitelně spjato s existencí infrastruktury, kterou by žádný soukromý hospodářský subjekt nikdy nemohl vytvořit, nebo protože stát jednal jako nositel veřejné moci (rozsudek ze dne 17. listopadu 2022, Volotea a easyJet v. Komise, C-331/20 P a C-343/20 P, EU:C:2022:886, bod 108, jakož i citovaná judikatura). Jinými slovy, uplatnitelnost kritéria soukromého hospodářského subjektu v konečném důsledku závisí na tom, zda dotyčný členský stát poskytne hospodářskou výhodu podniku jakožto soukromý subjekt, a nikoli jakožto nositel veřejné moci. Jak již měl Soudní dvůr příležitost zdůraznit, mohou být relevantní zejména povaha a účel dotčeného opatření, kontext,

do kterého zapadá, jakož i sledovaný cíl a pravidla, kterými se toto opatření řídí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, body 81 a 86, jakož i ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia a další, C-385/18, EU:C:2019:1121, bod 73).

43 Právě na základě těchto skutečností bude muset předkládající soud, který je jediný příslušný ke zjištění a posouzení skutkových okolností sporu v původních řízeních, jakož i k posouzení přesného dosahu vnitrostátních ustanovení, určit, zda finanční příspěvky dotčené v původních řízeních mohou podnikům, které jsou jejich příjemci, přinést výhodu. Soudní dvůr má nicméně i nadále pravomoc poskytnout tomuto soudu s ohledem na spis v původních řízeních, jakož i na písemná vyjádření, která mu byla předložena, vodítka, která uvedenému soudu umožní rozhodnout (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. listopadu 2024, Bayerische Ärzteversorgung a další, C-758/22 a C-759/22, EU:C:2024:989, body 47 a 48). V projednávané věci je třeba předkládajícímu soudu poskytnout následující upřesnění, aby mohl ve sporech, jimiž se zabývá, užitečně rozhodnout.

44 Zaprvé ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, nijak nevyplývá, že rozhodnutí o poskytnutí finančních příspěvků dotčených v původních řízeních přijal italský stát jakožto soukromý hospodářský subjekt. S výhradou ověření předkládajícím soudem se tudíž v projednávaném případě nejeví jako možné uplatnit kritérium soukromého hospodářského subjektu za účelem určení, zda tyto příspěvky představují selektivní výhodu.

45 Zadruhé z cílů uvedených v čl. 12 odst. 2 písm. a) zákona č. 273/2002, a sice zlepšení výroby, zejména prostřednictvím reorganizace výrobní kapacity a rozvoje podmínek příznivých pro její koncentraci, podle všeho vyplývá, že finanční příspěvky dotčené v původních řízeních mají za cíl alespoň částečně snížit náklady spojené s ukončením výroby v odvětví vyznačujícím se jistou nadbytečnou výrobní kapacitou. Takové náklady jsou přitom součástí nákladů, které obvykle zatěžují rozpočet podniku ve smyslu bodu 41 tohoto rozsudku.

46 Zatřetí je třeba poukázat na to, že podle předkládajícího soudu se finanční příspěvky dotčené v původních řízeních vypočítají v závislosti na účetní hodnotě výrobních zařízení vyřazených žádajícím podnikem po odečtení již provedených odpisů, nebo – je-li vyšší – na aktualizované hodnotě marže příspěvku při fixních nákladech na návratnost těchto zařízení za období předcházející přijetí programu, kterým se tyto finanční příspěvky zavádějí.

47 Předkládající soud z toho patrně vyvozuje, že finanční příspěvky dotčené v původních řízeních jsou nižší než skutečná hodnota vyřazených výrobních jednotek, přičemž tato hodnota musí být za běžných tržních podmínek vypočtena součtem hodnoty investice, kterou představuje vyřazená výrobní jednotka, a hodnoty vyplývající ze schopnosti této jednotky vytvářet příjmy.

48 Taková okolnost však v projednávaném případě nestačí k vyloučení existence výhody ve smyslu článku 107 SFEU. Nelze totiž předpokládat, že by výrobní jednotka mohla být prodána za cenu, která by odrážela její skutečnou hodnotu, pokud se dotyčný trh vyznačuje, jako v projednávaném případě, nadprodukcí. Je tedy podle všeho pravděpodobné, že finanční příspěvky vyplacené v rámci takového programu, jako je program dotčený v původních řízeních, který má podněcovat podniky k fyzickému zničení určitých výrobních jednotek přítomných na trhu vyznačujícím se nadprodukcí, jsou ekonomicky výhodnější než protihodnota, kterou by tyto podniky mohly za podmínek specifických pro takový trh získat za zbavení se těchto jednotek.

49 S výhradou ověření předkládajícím soudem je tedy třeba učinit závěr, že finanční příspěvky dotčené v původních řízeních představují hospodářskou výhodu, kterou by podniky-příjemci nemohly za běžných tržních podmínek získat ve smyslu judikatury připomenuté v bodě 40 tohoto rozsudku.

50 Začtvrté s výhradou ověření předkládajícím soudem, ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, nevyplývá ani to, že by příjemci finančních příspěvků dotčených v původních řízeních nebyli „podniky“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, jejichž činnost je jedinou činností uvedenou v tomto ustanovení (rozsudek ze dne 11. června 2020, Komise a Slovenská republika v. Dôvera zdravotná poisťovňa, C-262/18 P a C-271/18 P, EU:C:2020:450, bod 27).

51 Z článku 2 ministerské vyhlášky ze dne 6. února 2006 totiž patrně vyplývá, že žádající podnik může pouze převést odvětví slévárenské činnosti na jiný nově založený podnik, který po vykonání činností a povinnosti souvisejících s fyzickým zničením dotyčných zařízení přestane vykonávat dotčenou činnost. V projednávaném případě ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, podle všeho rovněž vyplývá, že žalobkyně v původních řízeních mohly pouze převést jednu ze svých výrobních jednotek na takový nový podnik, aby splnily požadavky stanovené v tomto článku 2.

52 Na položené otázky je tudíž třeba odpovědět tak, že čl. 107 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že finanční příspěvky stanovené v rámci programu racionalizace, jichž mohou využít podniky v odvětví slévárenství železa a oceli, buď ve výši 100 % účetní hodnoty výrobních zařízení vyřazených žádajícím podnikem po odečtení již provedených odpisů nebo aktualizované hodnoty marže příspěvku při fixních nákladech na návratnost těchto zařízení za období předcházející přijetí tohoto programu, je-li posledně uvedená hodnota vyšší, pokud je snížení výrobní kapacity spojeno se sloučením nebo dohodami mezi podniky tohoto odvětví, z nichž jedním je tento žádající podnik, zajišťujícími zejména vhodné řešení problémů se zaměstnaností, nebo ve výši 60 % z vyšší z těchto dvou hodnot v případě pouhého uzavření výrobních zařízení uvedeného žádajícího podniku, poskytují výhodu, která může ovlivnit obchod mezi členskými státy a hospodářskou soutěž, za podmínky, že je prokázáno, že zaprvé stejný podnik by nemohl získat stejnou výhodu za okolností odpovídajících obvyklým podmínkám na dotyčném trhu a zadruhé na tomto trhu existuje situace skutečné hospodářské soutěže.

K nákladům řízení

53 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 107 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že finanční příspěvky stanovené v rámci programu racionalizace, jichž mohou využít podniky v odvětví slévárenství železa a oceli, buď ve výši 100 % účetní hodnoty výrobních zařízení vyřazených žádajícím podnikem po odečtení již provedených odpisů nebo aktualizované hodnoty marže příspěvku při fixních nákladech na návratnost těchto zařízení za období předcházející přijetí tohoto programu, je-li posledně uvedená hodnota vyšší, pokud je snížení výrobní kapacity spojeno se sloučením nebo dohodami mezi podniky tohoto odvětví, z nichž jedním je tento žádající podnik, zajišťujícími zejména vhodné řešení problémů se zaměstnaností,

nebo ve výši 60 % z vyšší z těchto dvou hodnot v případě pouhého uzavření výrobních zařízení uvedeného žádajícího podniku, poskytují výhodu, která může ovlivnit obchod mezi členskými státy a hospodářskou soutěž, za podmínky, že je prokázáno, že zaprvé stejný podnik by nemohl získat stejnou výhodu za okolností odpovídajících obvyklým podmínkám na dotyčném trhu a zadruhé na tomto trhu existuje situace skutečné hospodářské soutěže.

Podpisy